

УДК 159.9

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2024.1.5>**Галина ЧАЙКА**

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії психології особистості
Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України
ORCID: 0000-0001-7799-1314

ВПЛИВ УСТАНОВКИ НА ДОВІРУ НА ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ЯКІСТЮ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

В роботі вивчався зв'язок між різними аспектами фундаментальних припущень (базових переконань) як установки на довіру та складовими задоволеності якістю життя. Зазначено, установка на довіру – це базова характеристика особистості, тоді як задоволеність якістю життя – похідний стан, що залежить від великої кількості як внутрішніх, так і зовнішніх впливів.

Методологія. В опитуванні взяли участь громадяни України з усіх областей, залучені на добровільній основі через механізм соціальної реклами на Фейсбуці, всього 115 осіб, віком від 18 до 65 років, середній вік – 47 років. Чоловіків – 30, решта – жінки. Базові припущення вивчалися за методикою Р. Янов-Бульман в українському перекладі. Для вивчення задоволеності якістю життя була взята відповідна методика О. Чиханцової.

Результати і висновки. Проведений аналіз виявив суттєвий вплив показників установки на довіру на задоволеність якістю життя. Однак, різні аспекти установки на довіру підтримують різні складові задоволеності. Так, довіра до світу та людей є всеосяжною характеристикою, яка підтримує задоволеність всіма складовими якість життя. Довіра людини до самої себе підтримує ті складові задоволеності якістю життя, які більшою мірою залежать від зусиль самої людини, ніж від зовнішніх впливів. Це такі складові, як задоволеність собою, сімейним життям і стосунками з рідними та близькими, задоволеність навчанням, роботою, рівнем освіти. Віра ж в справедливість і контрольованість світу підтримують більшою мірою ті складові задоволеності якістю життя, які менше залежать від самої людини, а більше залежать від загальної соціально-політичної ситуації в країні проживання. Це такі складові, як задоволеність якістю навколишнього середовища, станом свого здоров'я, політико-економічним станом країни, рівнем фінансового забезпечення, рівнем своєї безпеки. Саме ці складові задоволеності зазнали суттєвого зниження під час військової агресії, що опосередковано вказує і на зниження віри в справедливість і контрольованість світу.

Ключові слова: установка на довіру, фундаментальні припущення, якість життя, військовий стан.

Galina Chaika. THE INFLUENCE OF A TRUST MIND-SET ON LIFE QUALITY SATISFACTION

The article examines relations between various aspects of fundamental assumptions (basic beliefs) as a trust mind-set and components of life quality satisfaction. A trust mind-set is a basic personality characteristic, while life quality satisfaction is a derived state that depends on many internal and external influences.

Methodology. Citizens of Ukraine from all regions, involved on a voluntary basis through the mechanism of social advertising on Facebook, participated in the survey, 115 people totally, aged 18 to 65 years, average age of 47 years. There were 30 men, the rest were women. The fundamental assumptions were studied with Janoff-Bulman's scales in the Ukrainian translation. To study life quality satisfaction, the appropriate methodology of O. Chikhantsova was used.

Results and conclusions. The conducted analysis revealed a significant influence of a trust mind-set indicators on life quality satisfaction. However, different aspects of trust support different components of satisfaction. Thus, belief in benevolence of the world and people is a comprehensive characteristic supporting all component of life quality satisfaction. A person's believe in worthiness of Self supports those components of life quality satisfaction that depend more on the person's own efforts than those depending on external influences. These are such components as self-satisfaction, satisfaction with family life and relationships with family and friends, studies, work and the person's level of education. Belief in meaningfulness of the world supports to a greater extent those components of life quality satisfaction, which depend less on a person him/herself, but more on a general socio-political situation in the country. These are such components as satisfaction with environment quality, one's own health, a political-economic state of the country, one's own financial level and security. The latest components of satisfaction showed a significant decrease during the military aggression, which indirectly indicates a decrease in faith in the world's justice and controllability.

Key words: trust mind-set, fundamental assumptions, quality of life, martial law.

Постановка проблеми. Війна в Україні триває вже два роки. Безумовно це негативно впливає на психологічний стан населення. Так у роботі О. М. Кокуна [3] зазначається суттєве зниження у населення України рівня психофізіологічної стійкості та самоефективності у порівнянні з результатами досліджень довоєнного часу; також у респондентів був виявлений виражений прояв ознак ПТСР та соматичних скарг.

Якщо говорити більш широко, військовий стан негативно впливає на задоволеність

якістю життя людини в цілому. В такі ситуації потрібно віднайти такі психологічні характеристики людини, які надають силу протистояти негативним зовнішнім впливам на задоволеність життям. На нашу думку, однією з таких характеристик є установка людини на довіру до світу, інших людей, самої себе. В цій статті ми дослідимо взаємозв'язок між задоволеністю якістю життя та установкою на довіру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якщо говорити найбільш широко, задоволеність якість життя – це загальна оцінка люди-

ною власних почуттів і ставлення до свого життя в певний момент часу, що знаходиться в діапазоні від негативного до позитивного [5]. Задоволеність якістю життям – це те, наскільки людині подобається життя, яке вона веде [9, с. 3].

Існує багато факторів, які впливають на задоволеність життям у багатьох сферах, включаючи роботу, романтичні стосунки, стосунки з родиною та друзями, особистий розвиток, здоров'я та благополуччя тощо.

На думку Ruut Veenhoven [9], основні фактори, що впливають на задоволеність життям, належать до однієї з чотирьох послідовних категорій: життєві шанси; хід подій; потік досвіду; оцінка життя. Життєві шанси включають ресурси різного рівня, приміром, суспільні ресурси, такі як економічний добробут, політична свобода, культура та моральний порядок; особисті ресурси, такі як матеріальна власність, соціальний престиж і сімейні зв'язки; а також фізичні, психологічні, соціальні індивідуальні здібності. До перебігу подій входять всі події, з якими людина може зіткнутися в повсякденному житті, і які змінюють рівень задоволення якістю життя. Потік переживань – це почуття та реакції, на те, що відбувається з людиною; вони визначаються як особистими, так і суспільними ресурсами, індивідуальними здібностями та перебігом подій. Оцінка життя – це порівняння власного життя з уявленням про «хороше життя» і те, як в житті збалансоване добре і погане.

На думку Ж. Вірної [1] компонентами задоволеності у якості життя є: задоволеність ступенем фізичного (активність, рухомість), психологічного (емоційний фон), соціального (участь в суспільній діяльності, навчання, роботі, контакти, здоров'я, можливості відпочинку), духовного благополуччя людини; загальне сприйняття стану свого здоров'я та благополуччя. Тобто, задоволеність якістю життя – це суб'єктивне відчуття, близьке до щастя й особистого благополуччя.

О. Чиханцова [6] зазначає, що задоволеність якістю життя особистості – це сприйняття нею своєї життєвої позиції, а також фізичне, психічне та соціальне благополуччя, що залежить від якості середовища, в якому людина живе і рівня задоволення життям та іншими складовими психологічного комфорту. Задоволеність життям залежить від вимог до себе, задоволення потреб, рівня домагань, очікувань від життя, а також від можливостей реалізації своїх прагнень. Задоволеність життям – це стан, який характеризується задоволенням актуальних потреб, відповідністю рівня домагань реальним мож-

ливостям і вимогам до себе, а також очікувань від життя.

Проведений огляд показав, що задоволеність якістю життя залежить від багатьох як зовнішніх, соціально-економічних, так і внутрішніх суто психологічних характеристик, як плінних у часі, так і базових, фундаментальних. Однією з таких фундаментальних характеристик людини є установка особистості на довіру до світу, людей, самої себе. Хоч ця характеристика не згадувалася прямо у проведеному огляді, як фундаментальна, вона впливає як на індивідуальні особливості людини, так і на її життєвий шлях в цілому.

У соціально-психологічному плані установка на довіру – це самостійний вид ставлення до світу і себе [4]. Довіра допомагає людині повніше осмислити свій зв'язок зі світом, освоїти той культурний простір, всередині якого вона перебуває і соціалізується і в той же час залишитися самостійним суб'єктом життя. Довіра як психологічна установка означає інтерес та повагу до об'єкта у світі чи іншої людини, уявлення про потреби, які можуть бути задоволені внаслідок взаємодії, емоції від передчуття їх задоволення в результаті взаємодії, позитивні емоційні оцінки. Довіру можна визначити, як умову такої взаємодії між світом і людиною, яка є провісником суто актуальної взаємодії. Початкова довіра виникає у внутрішньому світі індивіда, а надалі регулюється через людську діяльність. В цілому, довіра – це складне ієрархічне соціальне явище, що відображає певне ціннісне ставлення, яке має характер очікування бажаного результату та ґрунтується на впевненості в правильності й ефективності дій об'єкта довіри, визнанні його діяльності, що відповідають власним інтересам. Виокремлюють три види довіри: до себе, до інших людей, до світу [2].

Близькою концепцією до ідеї довіри: до себе, до інших людей, до світу є концепція фундаментальних припущень, запропонована Р. Янов-Бульман [8]. З погляду Р. Янов-Бульман, завдяки раннім соціальним взаємодіям з близькими, людина розвиває погляди на світ і себе, що дозволяють їй відчувати себе захищеною, навіть коли її світ виходить далеко за свої ранні межі. На цьому шляху складаються фундаментальні припущення (базові переконання), що глибоко вкорінені у ранньому досвіді, не особливо усвідомлюються у потоці життя, проте надають почуття впевненості та довіри. Це переконання можна звести до трьох основних категорій:

1) Світ доброзичливий, тобто людина вважає світ хорошим місцем для життя, і люди

поряд доброзичливі і чуйні. Узагальнені уявлення про світ будуються, виходячи з конкретного досвіду особистості, досвіду спілкування з людьми та подіями.

2) Світ має сенс. Значущий світ – це той, у якому існує зв'язок між вчинками людини і тим, що з нею відбувається. Добра, порядна, моральна людина заслуговує на позитивні результати у своєму житті; навпаки, нещастя має настигати морально зіпсованих. Негативні події – це покарання, а позитивні – це нагороди на життєвому шляху.

3) Я – гідна людина. В цілому люди сприймають самих себе як хороших, здібних і моральних особистостей.

Позитивно налаштовані фундаментальні припущення допомагають людині на її життєвому шляху, оскільки вони надають впевненості в успішність власної діяльності, в можливість досягти запланованого результату; ці погляди підтримують психологічне благополуччя та психологічне здоров'я людини. Фундаментальні припущення – досить стійка особистісна характеристика, що мало змінюються з часом, при переході людини з однієї вікової категорії до іншої. У травматичних ситуаціях (а війна саме така ситуація, причому вона стосується майже всього населення України) особистість стикається з тим, що фундаментальні припущення (до цього часу навіть не усвідомлювані) перестають відповідати картині світу, припущення «розбиваються». Це відчувається як життєва криза і приводить до значного погіршення задоволеності якості життя.

Мета роботи: віднайти зв'язок між різними аспектами фундаментальних припущень (базових переконань) як установок на довіру та складовими задоволеності якістю життя.

Методологія дослідження. В опитування взяли участь громадяни України з усіх областей, залучені на добровільній основі через механізм соціальної реклами на Фейсбуці. Для залучення до опитування респондентам пообіцяли і надали результати за їх відповідями. Опитування проводилося у травні-червні 2023 року. Всього вибірка складалася із 115 осіб, віком від 18 до 65 років, середній вік – 47 років. Чоловіків – 30, решта – жінки.

Базові припущення вивчалися за відповідною методикою Р. Янов-Бульман [7] в українському перекладі. Для вивчення задоволеності якістю життя була взята відповідна методика «Вивчення якості життя особистості» О. Чиханцової [6].

Для статистичної обробки даних використовувався статистичний пакет IBM SPSS Statistics v.23.

Виклад основного матеріалу. На першому кроці нашого дослідження ми виявили середні значення задоволеністю якістю життя за її складовими. Результат аналізу показаний у таблиці 1.

Зауважимо ще раз, що дослідження проводилося на другому році військової агресії з боку Росії. Рівень якості життя у цілому знизився не сильно, якщо говорити загалом, проте складові зазнали різних змін. Найгірші показники були у задоволеності політико-економічним станом країни, рівнем безпеки та фінансового забезпечення. Певне зниження показали складові задоволеності станом свого здоров'я, якістю навколишнього середовища. Зазначені складові меншою мірою залежать від самої людини, проте сильно залежать від загальної ситуації у соціумі, у країні. Складові ж, які напряму залежать від самої людини, її активності, наявності життєвих цілей, комунікатив-

Таблиця 1

Середні значення задоволеності якістю життя за її складовими

	Середнє	Словесний опис отриманого середнього значення
Задоволеність своїм сімейним життям	4,165	Середній рівень
Задоволеність своїм навчанням / професійною діяльністю	4,409	Середній-вище середнього рівень
Задоволеність собою	4,252	Середній рівень
Задоволеність рівнем своєї освіти	4,922	Вище середнього рівень
Задоволеність якістю навколишнього середовища	3,800	Нижче середнього – середній рівень
Задоволеність станом свого здоров'я	3,609	Нижче середнього – середній рівень
Задоволеність політико-економічним станом країни, в якій проживаєте	2,713	Низький-нижче середнього рівень
Задоволеність рівнем фінансового забезпечення	2,826	Низький-нижче середнього рівень
Задоволеність рівнем безпеки	2,783	Низький-нижче середнього рівень
Задоволеність спілкуванням з друзями, близькими та сім'єю	4,487	Середній-вище середнього рівень
Ваш рівень якості життя у цілому	3,800	Нижче середнього – середній рівень

них навичок (задоволеність сімейним життям, роботою/навчанням, рівнем своєї освіти, спілкування з друзями, близькими та сім'єю, задоволеність самим собою) не знизилися.

На другому кроці був проведений кореляційний аналіз між показниками фундаментальних припущень і складовими задоволеності якістю життя. Результат аналізу представлений у таблиці 2.

Такі показники довіри як «доброта світу» і «доброта людей» позитивно, на помірному рівні (значення кореляції від 0.25 до 0.46) корелюють із всіма складовими задоволеності якістю життя. Як вже зазначалося вище, установка на довіру – це базова характеристика особистості, тоді як задоволеність якістю життя – похідний стан, що залежить від великої кількості як внутрішніх, так і зовнішніх впливів. Тому отриманий результат вказує на суттєвий вплив показників установки на довіру на задоволеність якістю життя. Не виявлено кореляції між справедливістю світу і задоволеністю рівнем освіти, всі інші кореляції для показника «справедливість світу» знаходяться на помірному позитивному рівні. Контрольованість світу корелює на помір-

ному позитивному рівні за задоволеністю якістю навколишнього середовища, станом здоров'я, фінансовим забезпеченням. Зазначені складові задоволеності залежать як від власних зусиль людини так і політики країни, тобто від зовнішніх впливів. Тому показані кореляції вказують на віру людини досягати успіху у цих сферах життя завдяки власним зусиллям, іноді навіть всупереч ситуації в країні проживання. Зазначимо, що показник «контрольованість світу» не корелює із задоволеністю безпекою, тобто ця складова задоволеності не сприймається респондентами як така, на яку можуть вплинути самі респонденти. Показник «випадковість у світі» не корелює з жодною складовою задоволеності. Показник відчуття «цінності Я» не корелює із задоволеністю якістю навколишнього середовища, політико-економічним станом країни; на високому рівні позитивно корелює із задоволеністю собою і на помірному рівні позитивно корелює з усіма іншими складовими. Самоконтроль допомагає відчутти задоволеність від навчання/роботи, самого себе, рівня освіти і спілкування із рідними та близькими. Віра в удачу підтримує усі складові задоволе-

Таблиця 2

Кореляційний аналіз між показниками фундаментальних припущень і складовими задоволеності якістю життя

		Задоволеність									
		сімейним життям	навчанням / роботою	собою	рівнем освіти	якістю навколишнього середовища	станом здоров'я	політико-економічним станом країни	фінансовим забезпеченням	рівнем безпеки	спілкуванням з друзями, близькими та сім'єю
Доброта світу	Кор.	,36**	,31**	,39**	,29**	,42**	,47**	,42**	,37**	,39**	,28**
	Знач.	,000	,001	,000	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,002
Доброта людей	Кор.	,36**	,32**	,39**	,29**	,26**	,38**	,38**	,36**	,32**	,25**
	Знач.	,000	,000	,000	,001	,005	,000	,000	,000	,000	,005
Справедливість світу	Кор.	,26**	,24**	,34**	,17	,43**	,38**	,27**	,34**	,37**	,24**
	Знач.	,004	,010	,000	,055	,000	,000	,003	,000	,000	,008
Контрольованість світу	Кор.	,08	,05	,17	,06	,33**	,33**	,22*	,26**	,13	,06
	Знач.	,375	,596	,058	,477	,000	,000	,015	,004	,050	,469
Випадковість у світі	Кор.	,07	,05	,07	,03	,13	,12	-,01	,05	,10	,13
	Знач.	,435	,571	,454	,687	,140	,180	,891	,553	,283	,161
Цінність Я	Кор.	,44**	,36**	,73**	,45**	,17	,24**	,14	,31**	,21*	,43**
	Знач.	,000	,000	,000	,000	,068	,009	,134	,001	,028	,000
Само-контроль	Кор.	,10	,18*	,29**	,21*	,06	,15	,03	,17	,12	,27**
	Знач.	,275	,045	,001	,021	,501	,099	,709	,068	,175	,003
Удача	Кор.	,31**	,18*	,38**	,21*	,22*	,23*	,15	,24**	,26**	,19*
	Знач.	,001	,049	,000	,025	,014	,012	,098	,007	,004	,042

** . Кореляція значима на рівні 0,01

* . Кореляція значима на рівні 0,05

ністю якістю життя крім задоволеністю політико-економічним станом країни.

У таблиці 3 показана кореляція між узагальненими категоріями фундаментальних припущень і складовими задоволеністю якістю життя. До категорії «загальна доброта» входить доброта світу і доброта людей; до категорії «загальна осмисленість світу» входять показники справедливості, контрольованості і випадковості у світі; до категорії «власна цінність» входять показники цінності Я, самоконтролю і удачі.

Загальна доброта позитивно, на помірному рівні (значення кореляції від 0.29 до 0.47) корелює із всіма складовими задоволеністю якістю життя. Іншими словами віра в доброту світу і людей позитивно впливає на всі аспекти задоволеністю якістю життя. Загальна осмисленість світу позитивно корелює із задоволеністю якістю навколишнього середовища, станом здоров'я, політико-економічним, станом країни, фінансовим забезпеченням, рівнем безпеки. Можна сказати, що віру у наявність сенсу у світі підтримує ті складові задоволеністю якістю життя, які залежить не стільки від самої людини, скільки від зовнішніх впливів. Власна цінність сильно корелює із задоволеністю собою і не корелює із задоволеністю якістю навколишнього середовища і політико-економічним станом країни; усі інші кореляції для цієї категорії – позитивні, на помірному рівні. Віра у власну цінність більше підтримує ті види задоволеності, які залежать від зусиль самої людини.

На наступному кроці був проведений факторний аналіз складових задоволеності (методом максимальної правдоподібності). Були виявлені два фактори, що пояснюють 57% дисперсії. Результат факторного аналізу показаний у таблиці 4.

Якщо уважно придивитися до отриманих факторів, до першого фактору входять: 1) з більшими коефіцієнтами задоволеність собою, далі навчанням / професійною діяльністю, спілкуванням з друзями, близькими та сім'єю, сімейним життям, рівнем освіти; 2) з нижчими коефіцієнтами задоволеність станом свого здоров'я, рівнем фінансового забезпечення, рівнем своєї безпеки; 3) з дуже малими коефіцієнтами задоволеність якістю навколишнього середовища та політико-економічним станом країни. Ми назвали цей фактор – «внутрішні складові», оскільки задоволеність першою групою складових повністю залежить від зусиль самої людини, задоволеність другою групою складових залежить від зусиль самої людини меншою мірою, а задоволеність третьою групою складових майже не залежить від зусиль людини, або залежить в дуже опосередкованій формі. До другого фактору входять: 1) з більшими коефіцієнтами задоволеність політико-економічним станом країни, рівнем своєї безпеки, якістю навколишнього середовища; 2) з нижчими коефіцієнтами задоволеність рівнем фінансового забезпечення, станом свого здоров'я, задоволеність собою входить з негативним коефіцієнтом; 3) всі інші складові входять із

Таблиця 3

Кореляція між узагальненими категоріями фундаментальних припущень і складовими задоволеністю якістю життя

		Задоволеність									
		сім'ейним життям	навчанням / роботою	собою	рівнем освіти	якістю навколишнього середовища	станом здоров'я	політико-економічним станом країни	фінансовим забезпеченням	рівнем безпеки	спілкуванням з друзями, близькими та сім'єю
Загальна доброта	Кор.	,40**	,34**	,48**	,32**	,38**	,47**	,44**	,40**	,39**	,29**
	Знач.	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,001
Загальна осмисленість світу	Кор.	,13	,11	,20	,103	,30**	,29**	,25**	,27**	,22*	,091
	Знач.	,141	,209	,05	,272	,001	,001	,006	,003	,015	,335
Власна цінність	Кор.	,42**	,36**	,71**	,42**	,20	,29**	,14	,34**	,26**	,45**
	Знач.	,000	,000	,000	,000	,05	,002	,114	,000	,005	,000
** . Кореляція значима на рівні 0,01											
* . Кореляція значима на рівні 0,05											

значно нижчими коефіцієнтами. Виходячи із складу, ми назвали цей фактор – «зовнішні складові».

На завершальному кроці нашого дослідження ми розрахували значення отриманих факторів для кожного респондента і провели кореляційний аналіз між розрахованими факторами і показниками фундаментальних припущень. Результати представлені в таблиці 5.

Доброта світу і людей, а також загальна доброта корелюють на однакому позитивному середньому рівні з обома факторами, що описують задоволеність якістю життя. Цінність Я, самоконтроль, а також загальна власна цінність суттєво позитивно корелюють з фактором внутрішніх складових. Справедливість і контрольованість світу, а також загальна осмисленість світу корелюють з обома факторами, проте їх зв'язок із фактором зовнішніх складових сильніший.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що було виявлено таке: показники установки на довіру суттєво впливають на задоволеність якістю життя, однак різні аспекти установки на довіру підтримують різні складові задоволеності. Так, довіра до світу та людей є всеосяжною характерис-

тикою, яка підтримує задоволеність всіма складовими якість життя. Довіра людини до самої себе підтримує ті складові задоволеності якістю життя, які більшою мірою залежать від зусиль самої людини, ніж від зовнішніх впливів. Віра ж в справедливість і контрольованість світу підтримують більшою мірою ті складові задоволеності якістю життя, які менше залежать від самої людини, а більше залежать від загальної соціально-політичної ситуації в країні проживання. Саме ці складові задоволеності зазнали суттєвого зниження під час військової агресії, що опосередковано вказує і на зниження віри у справедливість і контрольованість світу.

Висновки. В роботі вивчався зв'язок між різними аспектами фундаментальних припущень (базових переконань) як установки на довіру та складовими задоволеності якістю життя. Зазначено, установка на довіру – це базова характеристика особистості, тоді як задоволеність якістю життя – похідний стан, що залежить від великої кількості як внутрішніх, так і зовнішніх впливів.

Проведений аналіз виявив суттєвий вплив показників установки на довіру на задоволеність якістю життя. Однак, різні аспекти уста-

Таблиця 4
Факторний аналіз складових задоволеності якістю життя

	Факторний аналіз	
	1 – внутрішні складові	2 – зовнішні складові
Задоволеність своїм сімейним життям	,619	-,015
Задоволеність своїм навчанням / професійною діяльністю	,690	-,034
Задоволеність собою	,860	-,285
Задоволеність рівнем своєї освіти	,588	-,174
Задоволеність якістю навколишнього середовища	,197	,358
Задоволеність станом свого здоров'я	,471	,221
Задоволеність політико-економічним станом країни	,111	,533
Задоволеність рівнем фінансового забезпечення	,423	,289
Задоволеність рівнем своєї безпеки	,431	,446
Задоволеність спілкуванням з друзями, близькими та сім'єю	,626	-,178

Таблиця 5
Кореляційний аналіз між узагальнюючими факторами задоволеності якістю життя і показниками фундаментальних припущень

		Внутрішні складові	Зовнішні складові
Доброта світу	Кор.	,510**	,519**
	Знач.	,000	,000
Доброта людей	Кор.	,483**	,413**
	Знач.	,000	,000
Справедливість світу	Кор.	,419**	,432**
	Знач.	,000	,000
Контрольованість світу	Кор.	,213*	,334**
	Знач.	,022	,000
Випадковість у світі	Кор.	,111	,086
	Знач.	,236	,358
Цінність Я	Кор.	,599**	,120
	Знач.	,000	,200
Самоконтроль	Кор.	,274**	,074
	Знач.	,003	,434
Удача	Кор.	,369**	,229*
	Знач.	,000	,014
Загальна доброта	Кор.	,543**	,514**
	Знач.	,000	,000
Загальна осмисленість	Кор.	,258**	,336**
	Знач.	,005	,000
Власна цінність	Кор.	,609**	,172
	Знач.	,000	,065

новки на довіру підтримують різні складові задоволеності. Так, довіра до світу та людей є всеосяжною характеристикою, яка підтримує задоволеність всіма складовими якостями життя. Довіра людини до самої себе підтримує ті складові задоволеності якістю життя, які більшою мірою залежать від зусиль самої людини, ніж від зовнішніх впливів. Це такі складові, як задоволеність собою, сімейним життям і стосунками з рідними та близькими, задоволеність навчанням, роботою, рівнем освіти. Віра ж в справедливість і контрольованість світу підтримують більшою мірою ті складові задоволеності якістю життя, які менше залежать від самої людини, а більше залежать від загальної соціально-політичної

ситуації в країні проживання. Це такі складові, як задоволеність якістю навколишнього середовища, станом свого здоров'я, політико-економічним станом країни, рівнем фінансового забезпечення, рівнем своєї безпеки. Саме ці складові задоволеності зазнали суттєвого зниження під час військової агресії, що опосередковано вказує і на зниження віри у справедливість і контрольованість світу.

Перспективи подальшого дослідження ми вбачаємо у складанні програми підтримки віру людини у справедливість і контрольованість світу. Оскільки ця віра досить стійка і її зниження вказує на наявність пост-травматичних розладів, то відновлення цієї віри має відбуватися за механізмом пост-травматичного зростання.

Література:

1. Вірна Ж. Аксиологія якості життя особистості. *Психологія особистості*. 2013. № 1(4). С. 104–112.
2. Докторова Д. Теоретичні підходи до розуміння поняття «довіра». *Соціологічні студії*. 2014. № 1 (4), С. 50–61.
3. Кокун О. М. *Особливості психічного здоров'я населення України після перших місяців війни*. У кн.: Українська психологія. ХХІ століття. Початок. (Дні української психології в Берліні). Київ, 2023. С. 83–86.
4. Саранчук Д. Л. *Психологічна роль довіри в розвитку особистості*. У кн.: Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві. Миколаїв, 2021. с. 388–391.
5. Beutell N. *Life Satisfaction*. In: Sloan Network Encyclopedia Entry. 2006 – <https://wfn.org/wp-content/uploads/2018/09/Life-Satisfaction-encyclopedia.pdf>.
6. Chykhantsova, O. A. A person's quality of life and features of its measurement. *Insight: the psychological dimensions of society*, 2020, № 4, с. 11–28. DOI: 10.32999/2663-970X/2020-4-1
7. Janoff-Bulman R. Assumptive worlds and the stress of traumatic events: Applications of the schema construct. *Social Cognition*, 1988. Vol. 7, P. 113–136.
8. Janoff-Bulman R. *Shattered Assumptions*. Simon and Schuster, 2010. 272 p.
9. Veenhoven R. *The study of life satisfaction*. In: A Comparative Study of Satisfaction with Life in Europe. Budapest, Hungary: Eötvös University Press. 1996. P. 11–48.